

Dues setmanes d'activitats de lleure a l'estiu per a infants i adolescents en situació de pobresa: primer pas cap a la universalització

Una mesura prioritària per al desplegament
de l'Estratègia de lluita contra la pobresa
infantil a Catalunya

Direcció

Maria Truñó

Coordinació

Marta Domènech

Autoria

Laura Mencía i Maria Truñó

Disseny i maquetació

Funky Peanut

Fotografia

Uncle Jun

Edició

Juny 2025

ISBN

979-13-990319-2-8

© Fundació Jaume Bofill
c. Girona, 34-i.
08010 Barcelona
fbofill@fundaciobofill.org
www.fundaciobofill.org

www.educacio360.cat

Creiem que el coneixement s'ha de compartir. Per això fem servir una llicència Creative Commons Reconeixement 4.0 Internacional (by). Us animem a copiar, redistribuir, remesclar o transformar i crear els continguts propis d'aquesta publicació, per a qualsevol finalitat, inclosa la comercial. Només us demanem que reconegueu l'autoria de la creació original.

Dues setmanes d'activitats de lleure a l'estiu per a infants i adolescents en situació de pobresa: primer pas cap a la universalització

Una mesura prioritària per al desplegament de l'Estratègia de lluita contra la pobresa infantil a Catalunya

RESUM

L'Aliança Educació 360, amb l'objectiu de desplegar l'Estratègia de lluita contra la pobresa infantil a Catalunya 2025–2030, proposa una mesura de **dues setmanes d'activitats de lleure educatiu d'estiu**, tipus casal o campus incloent un dinar saludable, **a infants i adolescents de 6 a 16 anys en situació de vulnerabilitat social**, com a primer pas cap a la universalització del dret al lleure. Aquesta mesura requereix una **inversió social estimada en 47 milions d'euros**.

L'Estratègia aprovada per la Generalitat de Catalunya (Acord GOV/133/2025, de 20 de maig) reconeix el lleure d'estiu com un àmbit de treball clau per reduir les situacions de pobresa i les desigualtats socials en la infància. Es tracta d'un compromís institucional que exigeix desplegar actuacions amb impactes reals que avancin en fer realitat **el dret al lleure educatiu, reconegut en diverses lleis, amb equitat i en entorns inclusius i de no segregació**.

La proposta de l'Aliança Educació 360 suposa que la Generalitat de Catalunya, des del lideratge de l'Estratègia de lluita contra la pobresa infantil, transfereixi recursos als ens locals en funció del nombre d'infants i adolescents en situació de vulnerabilitat social de cada municipi (utilitzant el registre d'alumnat amb NESE-B), coordini la mesura interdepartamentalment i amb els ens locals, i faciliti l'ús i cessió de dades de registres oficials (RALC) als ens locals.

La mesura proposada implica que els ajuntaments reforcin les actuacions per eliminar les barreres econòmiques, informatives i administratives que impedeixen l'accés a activitats de lleure d'estiu, amb els recursos finalistes transferits i a través dels serveis públics del seu territori. La mesura s'implementarà assegurant una bona coordinació interadministrativa i el respecte al principi de l'autonomia local de manera coherent amb altres polítiques de cada territori.

Convenció sobre els Drets de l'Infant (1989, art. 31)

Reconeix el dret de l'infant a l'esbarjo, al joc i a les activitats de lleure pròpies de l'edat i a participar lliurement en la vida cultural; i que les administracions propiciaran aquestes oportunitats en condicions d'igualtat.

Estatut d'Autonomia de Catalunya (6/2006 art. 134.3 i 84.2.k)

Correspon a la Generalitat la competència exclusiva en matèria de lleure, que inclou el foment i la regulació de les activitats i el règim jurídic de les entitats en fan. Els governs locals hi tenen competències pròpies.

Llei d'Educació de Catalunya (12/2009 art. 41, 201 i 202)

Les administracions públiques han de garantir que tot l'alumnat pugui participar en els plans i programes

socioeducatius i en les activitats d'educació en el lleure en condicions d'equitat, sense discriminació per raons econòmiques, territorials, socials, culturals o de capacitat. Poden aportar als ens locals recursos extraordinaris per a plans socioeducatius i activitats extraescolars amb ajuts i beques per a garantir la igualtat d'oportunitats.

Llei dels Drets i Oportunitats en la Infància i l'Adolescència (14/2010 art. 57 i 58)

Els infants i els adolescents tenen dret a rebre una formació integral en el temps de lleure que els faciliti l'educació en els valors cívics i en el respecte a la comunitat i al medi, mitjançant entitats que es dediquen al lleure. Les administracions han d'afavorir l'educació en el lleure, donar suport a les entitats i fomentar la igualtat d'accés.

1

Per què és important garantir l'accés al lleure a l'estiu als infants en situació de pobresa?

A Catalunya, durant les dotze setmanes de vacances escolars, **6 de cada 10 infants i adolescents de nivell socioeconòmic familiar baix no participen en cap activitat de lleure a l'estiu**. Això suposa vint punts percentuals per sobre de la mitjana d'infants i adolescents catalans que no fan cap activitat d'estiu (Enquesta de l'Aliança Educació 360, 2023).

Quan els infants no accedeixen a activitats de lleure d'estiu, veuen reduïdes les seves oportunitats d'aprenentatges significatius i d'oportunitats vitals positives per a la seva salut integral i el seu bon desenvolupament. També s'afebleixen les seves possibilitats de participar en la vida cultural i comunitària, de compartir joc i activitat física en contacte amb la natura i a l'aire lliure, i de conviure, expressar-se i connectar-se amb altres, no només a través de les pantalles. Es redueixen les opcions de crear vincles amb figures adultes referents positives, de formar part de dinàmiques col·lectives que reforcen l'autoestima,

el sentiment de pertinença i el bon tracte, claus per a la prevenció de malestars. També perden l'oportunitat de gaudir d'una alimentació saludable i d'entorns amb confort tèrmic.

Tal com recull la mateixa Estratègia de lluita contra la pobresa infantil, "garantir l'accés al lleure educatiu als infants i adolescents en situació de pobresa és una mesura clau per **reduir desigualtats, millorar les oportunitats educatives i laborals, i reforçar el suport comunitari a la infància i l'adolescència**".

A través del lleure educatiu, no només els infants i adolescents reforcen habilitats, aprenentatges i competències socials i emocionals de manera lúdica; sinó que també s'incrementa la participació laboral de les mares. Per tot això, un dels indicadors de seguiment de l'Estratègia és **incrementar el percentatge d'infants i adolescents en risc de pobresa que accedeixen al lleure educatiu durant les vacances** (taula 7, pàg. 42).

2

En què consisteix la mesura proposada?

Com un primer pas per universalitzar el lleure a l'estiu i en el marc de la lluita contra la pobresa infantil a Catalunya, aquesta mesura permet **garantir un mínim de 2 setmanes de casals o campus de proximitat amb un dinar saludable diari per a infants i adolescents (de 6 a 16 anys) en situació de vulnerabilitat social. També proporcionarà acompanyament a les seves famílies per explicar-ne els beneficis i facilitar-ne els tràmits per assegurar l'accés assequible a les activitats.**

Aquests casals o campus de matí i tarda amb valor educatiu i amb un enfocament d'equitat, inclusió i no segregació oferiran experiències lúdiques de qualitat, ja siguin socioeducatives, culturals, esportives, o de qualsevol altre tipus. Combinaran aprenentatges, benestar emocional, vincles socials, contacte amb la natura, i foment de l'ús del català i de l'hàbit lector.

Aquesta mesura s'inscriu en diversos eixos de l'Estratègia de lluita contra la pobresa infantil orientats, en primer lloc, a garantir l'accés al lleure educatiu i activitats foraescola (eix 2), a l'impuls de xarxes educatives comunitàries (eix 2), a fomentar l'alimentació saludable i la prevenció i l'abordatge de l'obesitat infantil (eix 3), i a establir polítiques de l'ocupació i ajudes a la conciliació familiar (eix 4).

En un marc de **coordinació interadministrativa de la Generalitat amb els ens locals, es posarà en marxa un finançament anual estable i un sistema de cessió de dades de registre de situacions de pobresa infantil ja detectades (alumnat NESE-B al RALC) per avançar en l'equitat, focalitzant en aquests nens, nenes i adolescents.**

EQUITAT I BARRERES D'ACCÉS AL LLEURE D'ESTIU

- **Barreres econòmiques:** l'accés a les activitats d'estiu està molt condicionat pel seu preu i, per això, la transferència de la Generalitat als ajuntaments (o consells comarcals) permetrà reduir-ne o eliminar-ne el cost per a les famílies. Sota el principi de l'autonomia local i respectant els criteris i sistemes d'ajuts propis de cada ens local (gratuïtat, tarifació social, beques o altres ajuts), s'eliminaran les barreres econòmiques que impedeixen que infants i adolescents puguin participar d'activitats d'estiu.
- **Barreres informatives:** la manca d'informació comprensible i accessible esdevé un obstacle per al coneixement de les opcions d'activitats d'estiu i els seus beneficis socials i educatius. Per això és fonamental la tasca d'acompanyament d'aquests nens i nenes i les seves famílies, el reforç de la comunicació de l'oferta d'estiu del territori i del paper de professionals socials i de l'educació (tant en centres i serveis educatius com en serveis socials), perquè donin a conèixer les activitats de qualitat i de proximitat que tenen a l'abast i que ofereix el teixit del territori.
- **Barreres administratives:** els processos d'inscripció sovint massa complexos o la manca de comprensió dels mateixos es converteixen, també, en obstacles a l'accés al lleure. En aquest sentit, serà clau facilitar la tramitació i preinscripció a les activitats amb missatges personalitzats i a través de

procediments senzills i adaptats a la realitat de les famílies, reforçant la interoperativitat de dades de les administracions públiques per superar els obstacles de caràcter més burocràtic o vinculats a les bretxes digitals i lingüístiques.

COOPERACIÓ INTERADMINISTRATIVA

La governança de la mesura proposada es basa en la cooperació interadministrativa, que caldrà estructurar per assegurar una implementació efectiva i contextualitzada en cada realitat territorial i ens local. En aquest sentit, caldrà estructurar-la a través dels següents rols:

- **El Departament de Drets Socials:** lideratge polític i pressupostari, coordinació interdepartamental, i definició del marc normatiu i procedimental per tal de fer efectiva la transferència de recursos als ens locals. Així mateix, haurà d'establir els indicadors de seguiment i avaluació alineats amb l'Estratègia de lluita contra la pobresa infantil.
- **El Departament d'Educació:** cessió de dades al Departament de Drets Socials per al càlcul de les transferències als ens locals. Seran dades del Registre d'Alumnat de Catalunya (RALC), on s'inscriu tot l'alumnat matriculat als centres educatius públics i privats d'ensenyaments reglats no universitaris de Catalunya. Aquest Departament també haurà de promoure que els equips docents i perfils socials dels centres educatius reforcin l'acompanyament a les famílies d'aquests infants i adolescents, entre d'altres, amb acció tutorial específica.
- **Els ajuntaments (o consells comarcals):** implementació de la mesura utilitzant els mecanismes disponibles (estratègies o campanyes de vacances, Plans Educatius d'Entorn durant l'estiu, etc.) o creant-ne de nous, reforçant els criteris d'equitat i en col·laboració amb els diversos serveis i la xarxa d'entitats que organitzen activitats d'estiu al territori.
- **Els centres i serveis educatius:** les figures socials, com les tècniques d'integració social (TIS) i educadores socials o els equips d'assessorament i orientació psicopedagògica (EAP), acompanyaran i informaran proactivament les famílies dels infants i adolescents en situació de pobresa per convèncer de la importància del lleure i prescriure activitats de l'oferta de proximitat, fent seguiment de la participació d'aquests nens i nenes.

3

Quins infants i adolescents se'n beneficiaran?

La infància és el grup d'edat més empobrit a Catalunya amb un 34,7% dels infants i adolescents (0-17 anys) en risc de pobresa o exclusió social (taxa AROPE, ECV-Idescat 2024), una xifra que equival a 468.000 nens, nenes i adolescents. Aquesta proporció és molt superior a la del conjunt de la població catalana (24%) i és l'únic grup de població on la pobresa incrementa respecte a anys anteriors.

Créixer en entorns empobrits s'associa a efectes negatius al llarg de la vida com trajectòries formatives més curtes i amb pitjors resultats, salut deteriorada, més atur i precarietat laboral, així com a la transmissió intergeneracional de la pobresa.

INFANTS I ADOLESCENTS DE 6 A 16 ANYS REGISTRATS EN SITUACIÓ SOCIOECONÒMICA DESAFAVORIDA (NESE-B)

Si bé les estadístiques oficials dimensionen la pobresa infantil en una xifra molt superior, per fer operativa la mesura, es proposa focalitzar-la en els infants i adolescents entre els 6 i els 16 anys (escolaritzats entre 1r de primària i 4t d'ESO) registrats com **alumnat amb Necessitats Específiques de Suport Educatiu derivades de situacions socioeconòmiques i socioculturals especialment desfavorides (NESE-B)**. Segons [dades públiques d'Estadística del Departament d'Educació](#) de la Generalitat, actualment en aquesta franja d'edat hi ha **220.000 infants i adolescents** amb NESE-B a Catalunya.

Aquests infants i adolescents tenen unes característiques socioeconòmiques i circumstàncies personals i familiars que poden afectar negativament les seves condicions

d'educabilitat. Són detectats per serveis públics diversos (EAP, serveis socials, etc.) i en ser registrats al RALC com alumnat amb NESE-B ja formen part de circuits d'atenció prioritària per afavorir la igualtat d'oportunitats en educació. En concret, ser alumne amb NESE-B actualment ja es té en compte en l'escolarització equilibrada per lluitar contra la segregació escolar, en les dotacions econòmiques per garantir l'accés a activitats complementàries (motxilles escolars), així com en les mesures addicionals d'educació inclusiva, entre d'altres, d'acció tutorial (tal com preveuen els decrets 11/2021 d'admissió d'alumnat i el 150/2017 d'educació inclusiva, respectivament).

L'ús d'aquestes dades del RALC associades al número únic identificador d'alumne (IDALU), tenen tres usos clau en la implementació de la mesura:

- Permet a la Generalitat de Catalunya **transferir als ens locals la inversió proporcional** al nombre d'alumnes NESE-B en edat escolar obligatòria que resideixen al municipi.
- Permet als ens locals **conèixer els infants i adolescents concrets a acompanyar** per garantir la possibilitat de participació en activitats de lleure d'estiu.
- Permet, prèvia incorporació de l'IDALU en les inscripcions a les activitats d'estiu, **fer el seguiment dels avenços de la mesura i de l'indicador previst en l'Estratègia: increment del percentatge d'infants i adolescents en risc de pobresa que accedeixen al lleure educatiu durant les vacances**.

Quina és la inversió necessària i com articular-la?

INVERSIÓ SOCIAL CONTRA LES DESIGUALTATS PRIORITZANT LA INFÀNCIA

Invertir en el lleure a l'estiu és estratègic per reduir les desigualtats socials i educatives i per millorar el benestar i la inclusió social de present i de futur, en línia amb les recomanacions europees *Invertir en infància* (2013) i *Garantia Infantil Europea* (2021), així com el *Pla d'Acció Estatal per a la Garantia Infantil Europea 2022-2030*.

Per contextualitzar la inversió social de la mesura, val la pena tenir en compte que l'Alt Comissionat contra la Pobresa Infantil a Espanya (2023) va quantificar que el cost econòmic de la pobresa infantil a Catalunya és d'11.800 milions d'euros anuals, és a dir, aproximadament un 5% del PIB català.

Un primer càlcul de la inversió per garantir que els 220.000 infants i adolescents de 6 a 16 anys en situació de pobresa detectada i registrada (alumnat amb NESE-B) puguin participar de dues setmanes de casals o campus amb dinar saludable és de 46,88 milions d'euros anuals.

Per a l'estimació econòmica s'han pres de referència les [bases reguladores d'ajuts per a activitats d'estiu 2025 de l'Ajuntament de Barcelona](#). En concret, els preus màxims establerts per tipus d'activitat que contemplen la totalitat de despeses associades (personal educatiu i de monitoratge, alimentació, transport, materials, assegurances i activitats complementàries), si bé cal tenir present que els costos a la ciutat de Barcelona poden ser lleugerament superiors a altres municipis.

Tal com recullen aquestes bases reguladores, el cost d'una setmana de casal de matí i tarda (de dilluns a divendres) amb els àpats inclosos és de fins a 148 euros, és a dir, que per les dues setmanes serien un total de 296 euros per infant o adolescent. Per tant, si es volgués arribar d'entrada al 100% dels 220.000 infants i adolescents, el cost global seria de 65,12 milions d'euros.

Ara bé, donat que els infants i adolescents de famílies amb nivell socioeconòmic alt no participen d'activitats d'estiu en un 100%, sinó en un 72% (Enquesta de l'Aliança Educació 360, 2023), l'estimació del cost de la mesura es calcula assimilant la fita de participació dels infants en situació de pobresa a la dels infants benestants. Amb aquest criteri, en una primera fase, el cost s'estima amb un horitzó on 3 de cada 4 (72%) infants més vulnerables efectivament participin d'activitats d'estiu, la qual cosa suposa una inversió anual de 46,88 milions.

POSSIBLES ESCENARIS A FUTUR

De cara a la implementació progressiva caldria, en primer lloc, valorar la possibilitat de realitzar un **pilot en territoris d'atenció social prioritària**, com a pas previ a l'ampliació al conjunt de municipis. I, en segon lloc, considerar dos elements que incrementarien la cobertura i la inversió: un, la possible ampliació per **arribar al 100% dels infants i adolescents** en edat escolar obligatòria i en situació de pobresa (NESE-B); i l'altre, l'**augment de la detecció** d'aquestes situacions desfavorides, tal com ha anat succeint els darrers anys.

A més, en fases posteriors, es podrien valorar dues millores rellevants: per un costat, que la mesura no només cobreixi activitats de casals o campus, sinó també **incloure una setmana de colònies o campaments**. Aquestes són activitats amb un alt valor educatiu, però encara minoritàries entre els infants i adolescents de famílies amb baixos recursos (només un 15% fan colònies o campaments, la meitat dels infants amb més recursos). Amb aquest escenari i per assolir una participació assimilable als infants més benestants, l'estimació del cost d'una setmana de casal o campus (148 €/setmana) i d'una altra de colònies o campaments (226 €/setmana) seria d'un total de **59,24 milions d'euros**.

Així mateix, un altre escenari de millora seria incloure els **infants d'edats entre els 3 i els 6 anys** (escolaritzats en el segon cicle d'educació infantil) detectats com alumnat amb NESE-B que actualment són uns 56.000 nens i nenes. En aquest cas, si la cobertura de dues setmanes de casals d'estiu s'amplia als infants de 3 a 16 anys amb el mateix criteri de càlcul, caldria afegir 11,93 milions d'euros que suposarien una inversió total estimada de **58,81 milions d'euros**.

Elements clau de la proposta

- 1 Dues setmanes d'activitats d'estiu amb casal o campus de proximitat.
- 2 Dinar saludable garantit a les activitats (de dilluns a divendres).
- 3 Propostes de qualitat i amb valor educatiu en entorns inclusius i no segregats.
- 4 Lideratge, coordinació interdepartamental, finançament públic estable i cessió de dades per part de la Generalitat de Catalunya.
- 5 Cooperació interadministrativa amb marc compartit i autonomia local en la gestió per part dels ens locals.
- 6 Acompanyament proactiu a les famílies i prescripció de lleure.
- 7 Coordinació dins-fora escola per fer seguiment dels infants i adolescents.

5

Referències

Generalitat de Catalunya. Departament de Drets Socials i Inclusió (2025). [Estratègia de lluita contra la pobresa infantil a Catalunya 2025-2030.](#)

Generalitat de Catalunya. Departament de Drets Socials i Inclusió (2025). [Pla d'acció 2025 de l'Estratègia de lluita contra la pobresa infantil a Catalunya 2025-2030.](#)

Síndic de Greuges de Catalunya (2025). [La universalització del lleure educatiu a Catalunya.](#)

Aliança Educació 360 (2025): [A l'estiu ens hi juguem molt. Manifest per unes vacances educatives, saludables, inclusives i comunitàries.](#)

Aliança Educació 360 (2023). [Garantim el dret a gaudir d'activitats d'estiu? Enquesta de participació d'infants i adolescents a les activitats d'estiu a Catalunya 2022.](#)

